

Ekō

België - Belgique
P.B.
2600 - Berchem
Uitbreidingsstraat
BC 4909

回 向

jaargang 32 nr 3 - herfst 2009
(of *Ekō* nr 122)

32

driemaandelijks tijdschrift
afgiftekantoor 2600 Berchem Uitbreidingsstraat
erkenningnummer P303143

Inhoud

Een woord vooraf...	1
Martine Strubbe: Contacten tussen het Boeddhisme en de Westerse Wereld - Een Beknopt Overzicht (4)	2
Bij het heengaan van Alena Wenes, 29 juni 2009	6
64 jaar na Hiroshima – 6 augustus 2009	8
Liefhebben - Dharmataalk 16 juni 2009	9
De Tien Haltes van de Geest	10
Voor bedlegerige vrienden	12
Boeddhisme, en wat nu?	16
Anjin - Zuiken's Sayings	17
Nenju & Juzu	21
Enkele vragen over het Mahayana boeddhisme	23
O-Bon en het heil van onze voorouders	24
Nieuws uit de Sangha	27
Rooster der bijeenkomsten	

Dit is een uitgave van het Centrum voor Shin-Boeddhisme. De redactie noch het Centrum voor Shin-Boeddhisme zijn gebonden door de bijdragen van derden, die overigens niet noodzakelijk de zienswijze van de redactie weergeven. Iedere auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdrage.

Ekō wordt gratis verspreid. Op eenvoudig verzoek nemen we u graag op als abonnee op de papieren en/of elektronische versie of schrappen wij U van de lijst.

Het Centrum voor Shin-Boeddhisme vzw en de Shin-Tempel Jikōji erkennen de spirituele en morele autoriteit van de Jōdo-Shinshū Hongwanji-ha (Kyōto) in de persoon van Hoofdabt Go-Monshu Koshin Ohtani, maar zijn voorts organisatorisch en financieel autonoom. Hun werking is afhankelijk van uw medewerking, uw waardering en uw steun.

*Onze bankrekening is 523-0802265-53,
bij Triodos Bank nv, Hoogstraat 139/3, B-1000 Brussel,
op naam van het Centrum voor Shin-Boeddhisme vzw,
Pretoriastraat 68, B-2600 Berchem-Antwerpen (België).
Voor overschrijvingen uit het buitenland kunt u gebruik maken van het
IBAN nummer BE53 5230 8022 6553 en de BIC-code TRIOBE91.*

Een woord vooraf...

Eind juni 2009 is een van onze oudste leden, Alena Wenes, teruggekeerd naar het Reine Land. Deze gebeurtenis doet ons weer inzien hoezeer de Eerste Edele Waarheid ons dagelijkse leven raakt. Maar tegelijkertijd beseffen we dat de Voortijdelijke Gelofte ieder van ons nu reeds verzekert dat ook wij het uiteindelijke geluk zullen ervaren! Van de dharma-talks die we tijdens de voorbije weken aan deze inzichten besteedden vindt U er eentje in dit Ekō-nummer.

We nemen ook een aantal gedichten op. Bij de herdenking van 64 jaar Hiroshima verwoordde een van onze leden haar gevoelens omtrent het verlies - op elfjarige leeftijd - van haar papa tijdens de tweede wereldoorlog. Een ander sanghalid gaf aan hoe je de raadgevingen van de Boeddha in je dagelijkse leven kan herkennen en toepassen. In *De Tien Haltes van de Geest* vat Jinsen de gedachtegang van Kūkai, de stichter van de Shingon-school, samen. Ook vertaalden we Zuiken Inagaki's gedichten over *Anjin*, het vredevol gemoed.

Met een vierde bijdrage komen we aan het eindpunt van onze boeiende reis door de tijd, gezien vanuit de verschillende *Contacten tussen het Boeddhisme en de Westerse Wereld*.

Een vijftal artikeltjes gaan dieper in op een paar specifieke vragen over hoe we de leer van de Boeddha kunnen interpreteren.

We wensen u alvast veel leesgenot!

Fons Martens

Tijdens het straatfeest bezochten een aantal burens onze tempel. Ons buurmeisje Camille bezorgde ons nadien deze knappe tekening van haar boeddha...

Contacten tussen het Boeddhisme en de Westerse Wereld - Een Beknopt Overzicht (4)

De Verbinding van 'Nihilisme' met 'Boeddhisme'

Martine Strubbe

Terwijl Eugène Burnouf aan het Collège de France begint met de wetenschappelijke studie van het boeddhisme, ontdekken de katholieke partij en de 'spiritualisten'¹ het 'spook van het **'nihilisme'**. Men begon te spreken over een 'religie van het Niets'; de 'Grote Christus van de Leegte', de 'Kerk van de Vernietiging'. Dat zoveel miljoenen mensen in Azië als opperste doel hun vernietiging wensten, was ondenkbaar voor de Europeanen. Hoe kan een mens het 'Niets' verlangen?

Dat het woord *nihilisme* spontaan opkwam bij de studie van het boeddhisme was voor een deel te wijten aan de vroegere Westerse onjuiste interpretaties en vertalingen, en de ronduit negatieve commentaren, maar ook door het opkomende atheïsme en nihilisme in Europa. Dit alles leverde de filosofen bijkomende argumenten voor een foutieve interpretatie van de Leer van de Boeddha.

De 'interesse' voor het boeddhisme kwam van twee kanten: Enerzijds veroordeelden de *verdedigers van het Christendom, de spiritualisten en de sociale orde* een doctrine die verondersteld werd atheïstisch, nihilistisch en subversief te zijn.

De elementen die bijdroegen aan de interpretatie van het boeddhisme als vermeend nihilisme, waren onder andere:

1. het ontbreken van een Godsconcept,
2. een 'bevrijdingsweg zonder onsterfelijkheid',
3. een 'inhoudsloos' gevoel van gelukzaligheid,
4. een leer die niet voorkwam uit een openbaring,
5. moraliteit zonder oorsprong in het transcendentie,
6. het ontbreken van een eeuwige, onveranderlijke ziel.

---

¹ Zij die via paranormale methodes contacten leggen met de geesten van de overledenen.

Anderzijds zag men o.a. een *atheïstische, nihilistische en provocerende filosoof (Schopenhauer)* die de Boeddha als een eerbiedwaardige voorganger beschouwde.

Uit de houding van de Europeanen in deze tijd kunnen wij *enkele lessen trekken, niet zozeer over het boeddhisme, maar over wat er in het Westen leefde in die tijd.* De tegenstanders van het nihilisme bestreden het boeddhisme in plaats van de mentaliteit in het westen zelf. De vijand was in de geest van het westen zélf aanwezig, maar men projecteerde het probleem op het boeddhisme. De Europeanen waren in feite over zichzelf aan het praten wanneer ze spraken over Azië en het boeddhisme. Men projecteerde a.h.w. de eigen angsten, de eigen verwarring op Azië.

De verwarring in Europa had te maken met de grondige veranderingen die zich hier voor deden:

1. De oude machtsstructuren kwamen op wankel basis te staan en de absolute monarchieën gingen ten onder. Na de periode van de Franse Revolutie groeiden Kerk en staat verder uit elkaar;
2. De oude metafysische systemen begonnen in te storten (vanaf de zgn. 'Copernicaanse Revolutie' bij I. Kant)
3. Er ontstond een groeiend geloof in wetenschap en techniek met het opkomende positivisme;
4. De emancipatie van het individu zette zich door, onder invloed van het humanisme en het positivisme;
5. Godsdienst begon aan belang in te boeten, de maatschappij seculariseerde verder wat door Nietzsche verwoord werd in de uitspraak 'God is Dood.' Religie werd verdrongen door Technologie!

Al deze oorzaken en omstandigheden zorgden voor de 'nihilistische' waardering van het boeddhisme, en omgekeerd droeg die verkeerde interpretatie ook bij aan een versterking van de nihilistische tendens onder filosofen en kunstenaars.

Vanaf **Hegel** (1770-1813) vindt de Cultuur van het Niets ingang in de wereld van de filosofen. Zijn commentaren op het boeddhisme hebben nooit deel uitgemaakt van zijn eigen filosofisch systeem; hij besprak het boeddhisme dus meer als een object op zich.

Hegel was ook de eerste die vaststelde (in 1827) dat de Boeddha een *historische figuur* was.

Hegel heeft soms op markante wijze de informatie waarover hij beschikte dermate vervormd om deze te doen kloppen met zijn eigen opvattingen. Meestal echter was Hegel's kennis van het boeddhisme opmerkelijk juist.

Maar het was wel Hegel die de link legde tussen de Boeddha en het 'Niets' en dit zou gedurende meerdere decennia niet meer veranderen. Hij stelde dat voor de boeddhisten het opperste doel was 'zich tot Niets te maken'. De uiterste betrachtning voor hen was de '*Vernichtung*'. 'Nietsheid' is het basisprincipe van alles, vertrekpunt en doel: een eenvoudige, etherische (?), subtiële substantie waaruit alles is gemaakt. 'Nirvana' wordt hier dus substantialistisch opgevat. 'Nietsheid' stond in zijn opvatting niet tegenover het '*Zijn*', maar was er de absolute onbepaaldheid van. Het boeddhisme was voor Hegel niet zozeer atheïstisch, want volgens hem beschouwde het boeddhisme God als het absolute 'onbepaalde', de pure abstractie. Er is niets bepaalds in God...

De religie van het 'Niets' was voor hem dus nog altijd een weg naar God. De religie van de Boeddha vond hij foutief, maar niet 'kwaadaardig'. Het Christendom bleef primeren.

Schopenhauer (1788-1860) verheugde zich op de bewonderenswaardige overeenkomst tussen het boeddhisme zoals hij dat kende en interpreteerde, en zijn eigen pessimisme. Hij vereerde de Boeddha, noemde zich op 68 jarige leeftijd 'boeddhist', en had op zijn slaapkamer een gouden beeldje van de Boeddha.

Deze filosoof heeft, in tegenstelling tot Hegel, elementen van het boeddhisme geïntegreerd in zijn eigen filosofie, zoals men kan lezen in zijn werk: '*Die Welt als Wille und Vorstellung*'.

Vanaf 1850, onder invloed van Schopenhauer, werden pessimisme en nihilisme (en dus boeddhisme) gezien als synoniemen. Daar het leven fundamenteel lijden is, en daar de ontkenning van de wil om te leven het beste is wat de wil kan doen, blijft er na de vernietiging van de wil niets anders over dan 'niets', een nietsheid die onmogelijk voor te stellen is. Schopenhauer werd echter niet afgeschrikt door deze 'nietsheid' – in tegenstelling tot vele van zijn tijdgenoten. Het

nihilisme was een nihilisme dat het *leven zelf aanviel*. Het leven zelf moest uitgedoofd, onderdrukt, uitgeroeid, afgeschaft worden. Schopenhauer ziet in het boeddhisme een atheïstisch mysticisme, een spiritualiteit en ascetische negatie van de wil tot leven, dat zich gevormd en ontwikkeld heeft buiten enige verwijzing naar de idee van God. Kenmerken van dit nihilisme zijn 'kenmerkloosheid' en levensverzaking.

Nietzsche (1844-1900) die het werk van Schopenhauer had bestudeerd, zag een aantal positieve elementen in het boeddhisme:

- het is de enige 'positivistische' religie in de wereld (Kalama Sutta), die in haar conclusies gelijklopend is met de wetenschappelijke benadering van het positivisme (zie 'De Antichrist');
- het is de 'eerste' religie die Goed en Kwaad als relatieve waarden beschouwt, en 'waarheid' vindt 'jenseits vom Guten und Böses' (zie ook 'De Antichrist');
- het is een 'fysiologische religie', een 'hygiëne', die zich keert tegen het ressentiment ('hetgeen verboden is');
- hij waardeerde het boeddhisme 100.000 maal meer dan het christendom.

Toch liet Nietzsche zich ook negatief uit over deze religie. Zo stelde hij dat de boeddhisten het lijden willen opheffen, en daardoor het leven ontkenen.

Hij ontmaskerde de nostalgie naar het Niets, die een ontkenning was van de tragische wijsheid, een 'asthenie van de wil" die leidde naar een vlucht uit het lijden, waardoor de liefde voor het leven en het ondergaan van het leven ontkend werd.

De 'oosterse nietsheid' stelde hij gelijk met het pessimisme, dat zelfs meer uitgesproken was in zijn opinie dan in deze van Schopenhauer. Het boeddhisme was niets meer dan een massieve 'ontkenning' van de wereld.

Opgemerkt moet worden dat Nietzsche enkel een vertaling van de Sutta Nipata kende.

Met deze drie grote filosofen ontstond er een *grote fictie* over het boeddhisme gecentreerd rond het 'niets' in verschillende betekenissen.

Hoe meer teksten werden bestudeerd en geïnterpreteerd, hoe meer die studies zich toespitsten op het nihilisme. Tot het einde van de 19^e eeuw gingen boeddhisme en nihilisme hand in hand. Een illustratie hiervan is een schilderij uit 1894: 'Het Gele Gevaar': de Aartsengel Michaël en de Walkuren staan met getrokken zwaard tegenover een Boeddha in de verte...

Een 'eredienst van het Niets', 'een verachtelijk denksysteem', 'een slapend gevaar', 'een uitnodiging tot zwakheid', 'een moeheid voor het leven' waren enkele van de verwijzingen naar het boeddhisme uit deze tijd.

(Einde van deze reeks artikels)

Bij het heengaan van Alena Wenes, 29 juni 2009

Alena lieve vriendin,

Je laat ons achter met een dubbel gevoel. Enerzijds kunnen we slechts dankbaar zijn dat je na een rijk gevuld leven overgegaan bent naar het Reine-Land; anderzijds laat je een leegte achter die moeilijk in te vullen zal zijn in de harten van degene die je nu moeten missen. Je schaterende lach, je enorme drive en dynamisme die onze sangha zo verfriste bij de talloze discussies en gesprekken zullen niet langer onze keuken vullen. Toch zal je niet echt weg zijn bij ons. Zoals de uitgedoofde kaars die andere kaarsen aanstak voor ze uitgedoofde zullen je daden en aanwezigheid voortleven in toekomstige gesprekken. Die zullen er zeker zijn als we het weer eens hebben over dat kleine, vinnige 'recht-door-zee' vrouwtje dat soms – dikwijls – zo direct uit de hoek kon komen: complexloos en oprecht haar visie gevend op wat er dan weer besproken werd.

Moeten we treuren om je overgaan? Nee, misschien liever niet. Als we treuren, zal het meer om onszelf zijn omdat we je moeten missen, achterblijvend met de leegte die je nalaat. Moeten we blij zijn omdat

je eindelijk het einde van het witte pad bereikt hebt, je vol overgave in de armen stortend van Amida, die je welwillend lachend verwelkomt? Je keek er al zolang naar uit, dus, nee, voor mij geen tranen, lieve vriendin. Maar een allesomvattend dankbaar gevoel voor die momenten, die ogenblikken dat ik mocht genieten van je immense, nooit opdrogende levensvreugde. Zei Shinran niet dat hijzelf zelfs niet één enkele traan om zijn ouders liet. Meer dan wie ook begreep hij dat het leven niet eindigt met de dood, maar de dood het eindpunt van een reis naar de andere oever was om een nieuwe fase in ons leven, in ons zijn aan te vangen.

Elke Shin-Boeddhist streeft ernaar geboren te worden in het Reine-Land. Jij bent er geboren lieve vriendin, en dat stemt ons blij en treurig. Blij omdat je er naar uitkeek, treurig omdat wij achterblijven in deze wereld van illusie zonder dat we je nog eenmaal om raad kunnen vragen, nog eenmaal je schaterende lach door het huis horen schallen.

Het ga je goed vriendin. Je bent waar je wilde zijn, je hebt je tocht beëindigd en nooit zal het voor ons ook maar mogelijk zijn de impact en de verdienste in te schatten die jij overgedragen hebt op ons als mens, op ons als sangha. De seizoenen volgen zich op: lente, zomer, herfst, winter. Zo was ook jouw leven. De boom groeit, krijgt vorm, bloeit, werpt zijn vruchten af, wordt oud en sterft als zijn tijd gekomen is. Hoe vele malen heeft jouw boom schaduw gegeven aan vermoeide reizigers, beschutting gegeven aan degenen die schuilden tegen sterke tegenwind? Je vruchten ontkiemen in anderen door je gedachten, je raad, je *joie de vivre*, je 'slechts aanwezig zijn'.

Het ga je goed vriendin. Weet dat in de lente de zaden die je gestrooid hebt weer ontkiemen. Ook al ben je er niet meer, toch leef je voort in diegene die je gekend hebben, en daar kunnen we alleen maar dankbaar voor zijn en nederig ons hoofd buigen.

Namu Amida Butsu

[in naam van de sangha]

64 jaar na Hiroshima – 6 augustus 2009

Tijdens de eerste week van augustus herdachten we de oorlogsgruwelen. Een van onze leden verloor in de tweede wereldoorlog op elfjarige leeftijd haar papa. Ze verwoordde haar gevoelens via volgend gedichtje tijdens een dharmataalk.

Aan mijn Vader
20 oktober 1944

Vele jaren zijn vervlogen
Toen werd je van ons weggerukt
zonder meedogen
Het gruwelijke oorlogsgeweld
Vader! heeft U neergeveld.

't Was toen oorlog, de lucht hing vol
vlam en vuur
En in 't vroege morgenuur
Vielen bommen op huis stal en schuur
Vader! Gij werd begraven onder een muur.

Men versloeg ons huis
Tot een puinhoop van as en gruis
't Bombardement heeft alles vernield
Vader! Moeder is toen stil voor U
neergeknield.

En na die lang verleden droevenis
Blijf je als een blijde mare
in mijn geheugenis
Steeds nog trouw, met ons verwant
Vader! Ik heb u voor eeuwig in
mijn hart geplant.

J. Beyens

Liefhebben - Dharmatalk 16 juni 2009

In de totale bereidheid je te laten raken,
Je hart te laten breken, kan ontdekt worden dat pijn
die je zo vreesde niet je vijand is,
maar het voertuig terug naar huis.

Als je iemand lief hebt, doe het dan vol overgave.
Durf jezelf bloot te geven, sta open, voel de intimiteit.
Dat een yogi zijn gevoelens van een afstand moet bekijken,
betekent niet dat je ze niet moet voelen.

Huil als je verdrietig bent, lach als je vrolijk bent.
De kunst is je emoties te herkennen,
ze op een authentieke manier te uiten
en er betekenis aan te geven.

De reden waarom de mensen zich toch niet helemaal geven,
is dat ze bang zijn voor pijn, angst en verdriet,
En dat is zonde, want daardoor ervaren ze minder liefde,
hartstocht en verbondenheid, en bovendien,

door je niet helemaal te geven, leef je niet echt in het hier en nu,
accepteer je niet wat het moment je in de schoot werpt.
en accepteer je niet echt wie je bent.

Beter is je niet te verzetten tegen wat zich aandient,
Om ze te zien als emoties die mooi zijn,
Omdat ze inzicht geven.

Wie dat durft, wie zich helemaal openstelt en niet
meer bang is om gekwetst te worden is pas echt vrij,
die heeft zich losgemaakt van egozorgen
als afwijzing en gezichtverlies,

die beseft dat op de bodem van elke emotie heerst
een prachtige egoloze stilte die ons in contact brengt met
ons diepste zelf.

Cyriel Bücheler

De Tien Haltes van de Geest

Gedichten uit Kūkai's Hizōhōyaku
(*De Sleutel tot de Geheime Schatkamer*)

1.

De geboorte van verschillende vormen van begeerte:
"Zot en dronken van eigenbelang,
ziet de dwaze mens de eigen fouten niet.
Net zoals een bok is hij,
zijn gedachten enkel gericht op eten en geniet."

2.

Het onwetende kind leert de wereld kennen:
"De wereld maant mij aan:
deel je eten met elkaar,
Net zoals het graan dat groeit in het seizoen,
kiemt in mijn hart een mild gebaar."

3.

Het kind veilig in de armen van zijn moeder:
"Via de buitenweg bereik ik het paradijs,
en adem er hemelse sferen, rust en vree,
zoals een kindje in de armen van zijn moeder,
zoals een lam in de sporen van de ooi, zachtjes en gedwee."

4.

'Ik' vergeet 'mezelf' in de vele vormen van 'mezelf':
"Enkel vele vormen van veranderende 'ikken',
'ik' verdwijnt er helemaal,
Op een geiten-kar liggen alle verzen uit de canon,
maar allen spreken dezelfde taal."

5.

Wieden in de tuin van karma:
"Mijn lichaam is slechts een evolutionaire schakel in een twaalfvoudig plan,
ik wiede het onkruid dat er woekert in de schaduw,
zo groeit er niets meer wat niet hoort,
en in de tuin pluk ik nu de vrucht van stilte, het woordeloze woord"

6.

Iedereen mee op de grote kar:

“Als mijn medeleven zonder grenzen is,
wordt ze voor het eerst grenze-loos.

In mijn hersenschimmen aanschouw ik de werking van mijn geest,
en smelt dan samen met alles wat mij omgeeft.”

7.

Ik denk dus ik besta, niet:

“Acht keer nee, en alle woordspelletjes verstommen,
in één enkel moment zie ik de lege vlakke van mijn geest,
wijds en stil, ik overschouw het geheel,
peis en vree.”

8.

Alle wegen worden één:

“De absolute top is zuiver,
ik weet waar en wat en hoe ik ben geworden,
ik weet de kern van mijn bestaan
alles is nu samen, ‘shana’ is zijn naam.”

9.

Verdiep je geest in de vezels van jezelf:

“Het water van de zee kent geen zelf,
door de wind beroerd wordt het tot golf,
maar nog is de waarheid niet verstaan,
het schip moet nog verder gaan.”

10.

Getooid met alle geheimen van het universum:

“Een medicijn verlicht wel mijn pijn,
maar opent niet de poorten van het ware woord.
Binnen in de opslagkamer van mijn geest,
verschijnen één voor één, de geheime juwelen,
Ik tooi mijn lichaam met de tienduizend deugden,
in vele lagen, vele delen.”

*vrij vertaald door Jinsen Pinnoo
cursusreeks in Jikōji-tempel, 6 juni 2009*

Twée gedichten van Saigyo

Zonnestralen uit het westen,
wat ginds ligt over de bergen,
kan ik niet weten.
Toch stuur ik mijn geest
reeds daarheen.

Ik word wakker uit mijn dromen,
in het geluid van de morgenbel.
In de nazinding van haar galmen,
zinder ik zachtjes mee, tien keer
de eerbiedige Naam.

*(...) Heel mooi hoe de dingen 'dansend' bij elkaar komen!
Twée gedichten van Saigyo, een twaalfde eeuwse dichter-monnik van de
Shingon-school, die echter ook een grote gevoeligheid vertoonde voor het
licht uit het westen. Dat is trouwens wat zijn naam betekent: 'naar het
westen trekkend' - Jinsen Pinnoo*

Voor bedlegerige vrienden

Tijdens een van mijn reizen naar Kyushu, in Japan vertelde een vrouw mij over de situatie waarin ze verzeild was geraakt. Zij was een tuberculose patiënte en haar familie en vrienden hadden het moeilijk om te voorzien in alle kosten voor geneesmiddelen en voedsel. Deze vrouw kwam naar mij en vroeg: “Moet ik wel verder blijven leven? Ik denk dat de dood de enige oplossing is voor mensen in mijn situatie. Ten eerste, indien ik sterf, moet ik niet meer lijden. Ten tweede, mijn familie en vrienden moeten zich niet langer opofferen om voor mij te zorgen. Vervolgens, hoewel er mogelijkheid is om te genezen, zou ik moeten verder leven als een ‘invalide’ met een eventuele tol die de ziekte zal genomen hebben. Tegenwoordig lijdt ons land onder een slechte economische toestand. Indien ik zou sterven in de toestand waarin ik mij nu bevind, dan zou ik bijdragen aan de economie van Japan, want er zou een mond minder te voeden zijn. Al deze overdenkingen in overweging genomen, vind je nog altijd dat ik moet blijven leven?”

Dit was het verhaal dat ze mij vertelde, meer dan tien jaar geleden, en dat mij nu plotseling weer te binnen schiet.

Hoe beantwoordde ik haar vraag?

Indien we haar manier van redeneren volgen, dan zou je kunnen zeggen dat haar dood een bijdrage zou zijn aan de overbelaste economische toestand. Maar moet ik deze overweging meedelen aan haar? Dan zou zij zeker beslissen dat de dood de logische keuze is. Ook anderen in een soortgelijke situatie zouden kunnen overtuigd geraken dat de dood de economische toestand van het land kan helpen verlichten. Tezelfdertijd zou het diegenen die betrokken zijn bij het verzorgen van de zieke kunnen bevrijden van een zware last...

Ik vroeg mij af of er veel mensen zijn die, hoewel ze actief ingeschakeld zijn in de maatschappij en er nuttige bijdragen leveren, onbewust vinden dat ze van groter nut zouden zijn voor hun land indien ze niet meer zouden bestaan.

Ik antwoordde: “Je mag geen voorkeur voor de dood cultiveren. Door zoiets uit te spreken ontken je de bezorgdheid van je familie en vrienden. Je zou in tegendeel die bezorgdheid moeten verwelkomen, en gelukkig zijn dat je dank zij hun weldadige zorgen blijft leven. Hoewel je duidelijk geen mogelijkheden hebt, en hoewel je de mensheid fysisch niet van dienst kunt zijn, kun je toch een dankbaar leven leiden. Door te leven zonder te klagen kun je de maatschappij dienen en getuigen dat je ook als zieke een volwaardig leven kunt leiden.”

Dit wordt des te meer mogelijk voor een persoon die zijn toevlucht zoekt tot de Nembutsu.

Indien deze vrouw, die de dood boven het leven verkiest, zou leven in de Nembutsu, dan zou zij de bezorgdheid van familie en vrienden begrijpen, en vreugdevol en in dankbare waardering verder leven. Dat zou natuurlijk ook in het voordeel werken van haar familie en vrienden.

Indien de familie en vrienden van deze vrouw geen zieke zouden hebben om voor te zorgen, dan zou hen een kans ontzegd worden om

inzicht te krijgen in de menselijke conditie. Dergelijke kennis kan slechts verkregen worden door onmiddellijk contact met een zieke en door onmiddellijk contact met de ontelbare moeilijke situaties waarmee de mensheid wordt geconfronteerd.

Door verdriet én vreugde te ervaren worden familie en vrienden degelijke menselijke wezens. Door de zorg voor zieken gaat de mensheid er op vooruit, want de zorgzaamheid voor de zieken leert ons menselijker te worden.

Indien dat zo is, kun je dan in alle waarheid zeggen dat een wereld zonder zieke mensen een ideale wereld zou zijn? Dat zou te mooi zijn om waar te zijn. Er zou wellicht in dergelijke wereld weinig plaats zijn voor tederheid en vriendelijkheid.

Indien de mensheid een keuze had, dan zou iedereen gezond zijn. Maar beweren dat gezonde individuen de mensheid noodzakelijk nuttiger zouden kunnen dienen dan de zieke is een hoogst controversiële uitspraak.

Men mag niet vergeten dat er ziekten zijn die door de mensheid kunnen genezen worden, en ziekten die niet door de mensheid genezen kunnen worden. (...)

Of een ziekte te genezen is of niet, moet overgelaten worden aan het oordeel van de arts. Diegenen die lichamelijk ziek zijn lijden ook mentaal, en daarom is het belangrijk dat dit mentale lijden verzacht wordt. Dit lijden kan slechts genezen worden door religieus vertrouwen. Door naar de leer van de Boeddha te luisteren en vertrouwen te hebben in de Boeddha zal het geestelijke lijden zeker verlicht worden. Dikwijls wordt de lichamelijke ziekte genezen wanneer het mentale lijden ophoudt. Zelfs als de ziekte niet helemaal genezen is, maar de geest niet langer lijdt, kan dit toch een *gevoel* van genezing teweeg brengen.

Mentaal lijden betekent dat men ongeduldig is om te genezen, of piekert over de mogelijkheid te zullen sterven, of gefrustreerd is ten gevolge van de ziekte. Dit mentale lijden verergert slechts het fysieke lijden.

Het mentale lijden verzachten is een toestand van de geest bereiken waarin de ziekte niet meer als lijden wordt gezien, en men aanneemt dat het nu eenmaal zo is: wanneer men moet sterven zal men sterven, wanneer men zal genezen dan zal men genezen. Wat er ook zal gebeuren maakt geen verschil. De patiënt is dankbaar voor het feit dat hij al zo lang geleefd heeft.

Deze houding vloeit voort uit de leer van de Boeddha. Daarom moet men luisteren naar de leringen van de Boeddha, geloven dat er mededogen is en de Naam van de Boeddha reciteren. Het zeggen van de Nembutsu is de stem van de Boeddha die ons bezweert: 'Vertrouw op mij. Ik zal je bevrijden' en tezelfdertijd is het onze stem van aanvaarding 'Ja, ik vertrouw op de Boeddha' en onze uitdrukking van Vertrouwen in de Boeddha. De band tussen de Boeddha en onszelf ligt in de Naam, Namu Amida Butsu. Dat is de betekenis van de Nembutsu.

Daarom worden hier 5 geneesmiddelen voor de geest gegeven, die je kunt innemen samen met de Nembutsu:

1. Voel dat je verbinding hebt met de Boeddha te allen tijde, en waar je ook moge zijn;
2. Aanvaard alle lijden met de gedachte dat je niet alleen lijdt, maar dat de Boeddha met je mee lijdt;
3. Laat het gevoel van verontwaardiging niet ontwaken in je. Onthoud dat je al zo lang hebt kunnen leven dank zij de inspanning van velen;
4. Lever je geest over aan de zorg van de Boeddha en je lichaam aan de zorg van de arts;
5. Besef dat artsen en geneesmiddelen slechts secundair zijn, en dat de eerste oorzaak van ongeneeslijkheid in jezelf ligt.

*(Overgenomen van Buddhist Churches of America
vrije vertaling Martine Strubbe)*

Hiroshima Day
in the friendship garden
flashes of koi

Deborah P. Kolodji - 06/08/2007 - tinywords.com

Boeddhisme, en wat nu?

Zowel in het heden, verleden als in de mij resterende toekomst ben ik altijd heen en weer geslingerd tussen het Zen-gebeuren en de Reine-Landtraditie. Na ettelijke jaren omzwervingen langs verschillende disciplines en besluiteloosheid, diepe inzet en tomeloze wanhoop vanwege mijn falen om te slagen, heb ik teruggегrepen naar de oorspronkelijke woorden van de Boeddha en vooral... losgelaten: “Wees een lamp voor jezelf. Wat voor jou van toepassing is op wat ik zeg, gebruik het; wat overbodig is, laat los want het is slechts nutteloze ballast.” En zo geschiedt dus. Ik heb voor mezelf de verschillende onderscheiden tussen de verschillende Boeddhistische stromingen en praktijken losgelaten, want ze zijn alle slechts één van de 84 000 manieren om de boodschap van de Boeddha te brengen, de inhoud is hetzelfde, de verpakking anders. Daarom heb ik het besluit genomen om datgene wat me diep raakt en dichtert tot de Dharma te brengen te bewaren en te koesteren, en datgene wat aan me voorbijgaat ook te laten voorbijgaan.

De patriarchen die me inhoudelijk tot in het diepste van mijn wezen roerden diep ik verder uit, zij het voor zover ze niet vervallen in een intellectueel gefilosofeer, dat weliswaar verrijkend en leerrijk kan zijn, maar aan mij voorbijgaat. Ik ben immers slechts een bombu, een issendai die zijn rol te vervullen heeft in de eindeloze kringloop van leven en sterven. Niet de ultieme bevrijding door zelfkracht, noch het ultieme vertrouwen op Ander-kracht is aan mij besteed: voor noch het ene, noch het andere heb ik de kracht en de moed om het ene noch het andere pad pur sang te bewandelen. De woorden van de Boeddha echter indachtig tracht ik dus de middenweg te bewandelen, waarbij de raadgevingen van Boeddha himself, de onderrichtingen over de geest van Bodhidharma, Shantao (vooral!) met zijn prachtig metaforische verhaal van het witte pad, de enorme geëngageerdheid van Honen en last but not least Shinran die het Boeddhisme – alleszins voor mij – een menselijk gelaat, en de (dwaze) mens vooral een Boeddhistisch gelaat (en hoop) heeft gegeven.

Geschriften die bij mezelf blijven hangen zijn (en die ik nog maandelijks ter hand neem) en een mijlpaal betekenden in het losbreken uit de kluisters van traditionalistisch Boeddhistisch en strominggebonden denken, zijn vooral de vier sutra's van

Bodhidharma, Tannisho en de Dhammapada. Zij maakten me duidelijk (en nog elke dag) dat de leer van de Boeddha zoveel meer stromingen overstijgt en dat ritueel, net als woorden, té beperkt zijn om het Boeddhisme inhoudelijk als concept te bevatten en te omschrijven, maar net als diezelfde woorden noodzakelijke hulpmiddelen zijn (upaya) om het hart en de geest te ontsluiten voor het ware (niet-)zelf. Rituelen zijn een goed geheugensteuntje, een opstapje bij wijze van spreken, maar ze mogen echter nooit een idee fixe worden en het inhoudelijke vervangen of een leven op zichzelf gaan leiden (lijden).

Met de steun van Amida Boeddha, en een klein beetje zelfkracht werk ik niet aan bevrijding, noch aan inzicht, maar wel aan vertrouwen en hoop in de toekomst, een toekomst waar wij als kleine, beperkte wezens ook ons steentje kunnen bijdragen om de last voor anderen een klein beetje lichter te maken.

Namu Amida Butsu

Shaku Kajo, volgeling van Boeddha - maart 2009

English version available

Anjin - Zuiken's Sayings (*)

Zuio Hisao Inagaki schrijft in het voorwoord:

Van de honderden gezegden die Zuiken S. Inagaki (1885-1981) in zijn kalligrafie noteerde, werden er tweeëntwintig uitgekozen en gepubliceerd samen met de romaji, de Engelse vertaling en een woordenlijst. Sinds de eerste publicatie in 1988 hebben verscheidene duizenden exemplaren hun

weg gevonden naar de harten van de Shin volgelingen over de hele wereld.

1

Vallen betekent
voor de lotusbloesem
ook drijven.

2

Het pad
weg van samsara -
Namu Amida Butsu.

3

Er is geen Tathagata los van mij,
Er is geen ik los van Tathagata.

4

Gewoon zoals je bent -
Echt
Gewoon zoals je bent!

5

Zonder met je passies te breken
Bereik je het Nirvana;
Laat ze zoals ze zijn;
Gewoon zoals je bent,
Zal je geboren worden
in het Reine Land.

6

Zonder dat hij erom gevraagd wordt,
doet hij de eerste stap,
En roept:
"Kom, gewoon zoals je bent!"

7

Je zegt, 'Ik heb gehoord,' 'Ik geloof,'
en 'Ik denk';
'Ik' verknoeit alles.
Wedergeboorte bereiken
ligt buiten ons begrip.

8

Wat shinjin is
weet ik niet.

Oyasama doet alles;
Oyasama doet alles.

9

Boeddha's Wijsheid is onvoorstelbaar!
Onvoorstelbaar is de Anderkracht!
De Tathagata is onvoorstelbaar!
Onvoorstelbaar is het Grote Mededogen!
Me afvragend, "Hoe onvoorstelbaar!"
volg ik het Pad naar het Reine Land.

10

Gedurende negentig jaren
heb ik
niets gehoord.

11

Als je vertrouwt op je kennis
en knappe gedachten
kom je nergens;
Wedergeboorte is een zekerheid
dank zij Tathagata's Mededogen.

12

Ik waak over jou!
Ik bescherm je!
Ik wacht op je!

13

Bombu weet niets,
kan niets doen
behalve eindigen in de hel;
Zo een persoon redt Amida.

14

Vergeet niet je blunders,
dood en hel.
Dan ga je zeker kunnen gaan
naar het Reine Land.

15

Hoe aannemelijk de Tathagata!
Hoe betrouwbaar de woorden van de zeven patriarchen!
Zo een vertrouwen hebben
dat is shinjin.

16

Geboorte in het Reine Land is eenvoudig, dank zij
de Geloftekracht.

17

Ik kan niet naar het Reine Land
met alleen gedachten en verwachtingen. Hoe wonderlijk!
Deze onwaardige kan er geboren worden.

18

Doordat ik geaccepteerd word
kan ik vooruit.
Als het aan mij ligt,
zeg ik gewoon,
“Dank u wel!”
“Hoe wonderlijk!”

19

Tijdens leven of dood
samen met de Boeddha
gaat de reis verder.

Sho mo shi mo
hotoke to tonomi
tabi no sora

In life or death
with the Buddha
the journey continues

20

Ah, geboorte is onbereikbaar!
Ah, geboorte is bereikbaar
dank zij de Geloftekracht!

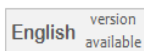
21

Van zodra vreugdig vertrouwen is ontwaakt
dank zij de Geloftekracht,
ben je zeker van de Opperste verlichting
in het Land van Vrede.

22

Ook al ga ik vallen,
Als de lente terugkomt
zal ik weer verschijnen
Om de vreugde van de Dharma
met jou te delen.

*(*) Anjin, Zuiken's Sayings, Translated and edited by Zuio Hisao Inagaki,
Horai Association, Nagata Bunshodo, 1988, vii+48 p.*

You can find the English version on the web:
[http:// www.horai.eu/anjin.htm](http://www.horai.eu/anjin.htm)

Nenju & Juzu

Vraag (12/01/2009)

Fons, Eén van onze laatstejaars studenten maakt een werk over “gebedskralen” in de verschillende godsdiensten. Betreffende het gebruik in Japan stoot ze op verschillende verklaringen en meningen.

Men spreekt over “juzu” en “nenju”. Wat is nu het verschil hiertussen en zijn ze beide voor het reciteren of tellen van de nembutsu en/of de naam van Amidha Buddha? Blijkbaar, volgens sommige bronnen althans, gebruikt men het gebedssnoer in de Jodo Shinshu meer als een ritueel item en legt men geen nadruk op het tellen.

Kan jij hierover iets meer vertellen of hebben jullie in de bib een boek dat dit onderwerp bespreekt? mvg – Ernie

Antwoord

Tot vóór een paar jaar gebruikten wij in jikōji het begrip **juzu** voor hetgeen we nu **nenju** noemen... We hebben namelijk in onze sangha ook dergelijke bemerking gemaakt, zoals jij *sommige bronnen* aanhaalt. En daarom gebruiken we sinds een tijdje ook de naam **nenju**.

Terwijl voor het merendeel van de boeddhistische scholen de *juzu* gebruikt wordt om o.a. aantallen te tellen (bijv. 108, 64, of zo), is dit snoer volgens de Jodo Shinshu inderdaad nog louter ritueel. De *nenju* wordt gebruikt om te bevestigen/te versterken wat we met de *gassho*-houding willen uitdrukken. Met name: het opheffen van de dualiteit, i.c. tussen jezelf (bijv. je linkerhand) en de ander (rechterhand), of tussen jezelf en de Boeddha.

Het snoer versterkt dan de betekenis van de Nembutsu:

Namo + Amida Butsu

南無 + 阿弥陀佛

*bijv. je linkerhand
drukt dan uit:*

Namo

南無

ik, de volgeling
menselijke
werkelijkheid
zelfkracht
onwetendheid
het gewone
samsara

en je rechterhand:

Amida Butsu

阿弥陀佛

de andere, de
Boeddha
menselijke ideaal
Anderkracht
wijsheid, mededogen
het absolute
nirvana

De *nenju* bevestigt dat beide helften evenwaardig zijn, gelijk aan mekaar maar niet hetzelfde.

Bij het binnenkomen van een tempel, bij het groeten van bijv. je bezoeker, of om hem/haar te bedanken, buig je licht voorover en hou je je handen in gassho.

Beschik je over een nenju, dan hou je die met je duimen geklemd, zoals in de illustratie.

Als je dan nog wat ruimte tussen je handpalmen houdt, drukt dit meteen ook uit dat je *de andere* zijn/haar levensruimte geeft, dat je accepteert dat de ander zijn/haar eigen overtuiging heeft...

Enkele vragen over het Mahayana boeddhisme

1. Wat is voor de Boeddhisten de zin van het leven?

De zin van het leven wordt gevonden door in de diepte te leven. Hierbij helpt de Leer van de Boeddha door een bepaalde manier van kijken te leren ontwikkelen waardoor inzicht wordt verkregen in de aard van het lijden. Zo wordt onthechting gerealiseerd, waardoor het leven niet meer als pijnlijk wordt ervaren, maar als een bron van mogelijkheden die creatief kunnen worden ingevuld.

2. Hoe zien boeddhisten de werkelijkheid?

De Leer van de Boeddha helpt om ons te ontdoen van de gehechtheid aan zintuigen en aan verkeerde denkbeelden. Er is inderdaad slechts één werkelijkheid, maar deze kan op twee manieren gepercipieerd worden: doorheen de bril van onze gehechtheden zien wij slechts de 'vervuilde' werkelijkheid die wij samsara noemen; de uiteindelijke werkelijkheid wordt nirvana genoemd. De ideale toestand voor een mahayana boeddhist is te leven vanuit nirvana, zonder daarom de samsarische wereld te verloochenen (want daarin is onze beschaving en cultuur gebed). Dit samengaan van samsara en nirvana noemt men de 'niet-tweeheid', advaita. Het is de middenweg tussen de uitersten.

3. Wat doet een boeddhist aan het leed in deze wereld?

De aanhangers van deze levensbeschouwing ontwikkelen wijsheid door inzicht te verwerven in de oorzaken van onze dwaalwegen. Deze

wijsheid is mededogen. Daarom beweegt de boeddhist zich in de wereld vanuit een houding van welwillende vriendelijkheid en mededogen. Overal waar nodig helpt hij op materieel vlak, maar bovenal probeert hij te helpen door inzichten in de oorzaken van het lijden op te wekken bij anderen. Ook tegenover de dieren en de planten heeft de boeddhist dezelfde houding. Overal waar boeddhisten zijn ziet men initiatieven: bijvoorbeeld in Thailand, waar (theravada) monniken in hun kloosters drugsverslaagden afhelpen van hun verslaving. In New York is een zenmonnik actief in verpauperde buurten, om niet alleen materiële noden te lenigen, maar ook om inzicht te genereren. Vele individuele boeddhisten hier in het westen zijn actief als palliatief vrijwilliger, in ziekenhuizen, in sociaal vormingswerk.

4. Wat is de positie van de vrouw in het boeddhisme

In de leer van de Boeddha is niets terug te vinden wat zou kunnen wijzen op enige discriminatie van de vrouw. Echter, als men kijkt naar de handelingen van de volgelingen van de Boeddha, dan ziet men, afhankelijk van de cultuur waarin zij leven, dat er toch meer of minder discriminatie van de vrouw is. Dat is dus een cultureel gegeven, maar wel in strijd met de leer van de Boeddha. In het Westers boeddhisme is van enige discriminatie tussen mannen en vrouwen absoluut geen sprake.

Martine Strubbe

English version available

O-Bon en het heil van onze voorouders *Bedenkingen bij dit thema door Armin Lohbeck*

Aansluitend bij het [komende] O-Bon feest zou ik het even willen hebben over de banden die we met onze voorouders hebben. Dit is een thema dat voor ons, moderne Westerse mensen, in ieder geval heel speciaal is, want waar komen de relaties met onze voorouders nog ter sprake? Uitspraken als “jij gaat op precies dezelfde manier als je grootvader” hoort men nog zelden, of helemaal niet meer. En woorden als “bloedband”... Ten hoogste als het gaat om erfelijke ziekten vindt de relatie met voorouders nog een bestaansreden. In

Azië is dit helemaal anders, ten minste voor het ogenblik nog: veel boeddhistische scholen gaan ervan uit dat het eigen heil enkel kan gebeuren indien ook het heil van de voorouders heeft plaats gevonden. In klare taal komt het hierop neer: indien je voorouders hun heil niet hebben bereikt, komt er van je eigen heil ook niets terecht. Ook in het alledaagse leven vindt men deze denkwijze enigszins terug. Uitdrukkingen als “jij hebt vaak migraine omdat je grootvader tijdens de oorlog aan een hoofdletsel is overleden” zijn niet ongewoon (*zelf beleefd*).

Vanuit deze achtergrond kan men wellicht vermoeden waarom er zoveel feesten en ceremonies voor voorouders en overledenen zijn. In het Shingon-boeddhisme wordt bijvoorbeeld het water dat 's morgens aan Boeddha wordt geofferd, 's avonds uitgegoten aan een boomstam ter nagedachtenis van de dorstige hongergeesten en hellewezens. Daarbij wordt een Dharani (korte sutra formule) uitgesproken om de hellepoort open te breken en de kelen te openen waardoor de dorstige geesten – wiens monden door loutere hebzucht heel spits zijn geworden – via de wortels van deze boom dankzij dat water verfrissing en verzachting zouden kunnen vinden. Via ceremonies zoals bijvoorbeeld tijdens het Lantaarnfeest (Mizusegaki) worden de namen van de voorouders ook steeds weer in gedachten genomen en opgeschreven. Het gaat om zuivering en reiniging (kuyō) der voorouders, om hulp via verdienstenoverdracht.

Maar, hoe staan Shin-Boeddhisten hier tegenover? Hoe kunnen wij het O-Bon feest verstaan en meedansen, terwijl het er oorspronkelijk toch om ging dat de jonge Maudgalyāyana (Mokuren) door zijn *eigen inspanningen* zijn moeder uit het rijk van de hongerige geesten bevrijdde en uit vreugde daarom danste? Hoe kunnen wij – die ons trachten te onthouden van eigenkracht – onze voorouders helpen, om in vreugde te kunnen meedansen?

Laten we eerst onze Shōnin over het “hoe” aan het woord:

Ik, Shinran, heb tot nu toe geen enkele keer de Nembutsu voor de zielen van mijn overleden ouders gereciteerd. Immers, alle levende wezens zijn in de kringloop van de vorige levens ooit een keer mijn ouders en broers of zussen geweest. Ieder van hen moet ik als Boeddha redden. Indien de Nembutsu een verdienste zou betekenen

die door eigenkracht tot stand zou komen, dan zouden we hen kunnen redden indien we voor hen de Nembutsu zouden uitspreken. Vermits dit echter niet van toepassing is, moeten we onze eigenkracht loslaten en niet talmen naar de verlichting in het Reine Land te verlangen, om daarna dankzij de ongehinderde Anderkracht eveneens onze vrienden – in wat voor karmisch lijden in de zes paden van bestaan en in de vier soorten van geboortes zij ook zouden gezonken zijn – te kunnen redden. (Tannishō 5, naar een vertaling van M. Sonoda – zie ook Ekō 24, p. 3, december 1983, voor een vertaling van Shitoku A. Peel)

En in Kōsō Wasan (18) heet het:

*De Geest die de levende wezens wil bevrijden
Is het Ware Vertrouwen in de Anderkracht.*

Als we goed nadenken over deze woorden, valt ons een grote last van het hart, want voor onze voorouders is het van het allergrootste belang dat we eerst het *oprechte gemoed* nastreven om zo de oceaan van geboorte en dood *sprongsgewijs over te steken* (Ōchō no Shinjin). Daardoor is hun redding immers door ons als Boedha's verzekerd. Op deze manier zou er voor ons en voor onze voorouders immers geen grotere vreugde bestaan als die waarbij wij behoren tot de *Niet-meer-terugvallenden* (Futaiten). Als ons op deze manier Shinjin is geschonken door Amida Boedha, onze ware Oyasama, wel, dan hebben we alle reden om samen met onze voorouders feest te vieren en te dansen.

Deze sfeer wens ik ons allen bij het [komende] O-Bon feest.

Namu Amida Butsu

*ter gelegenheid van
O-Bon in jikōji op
16 augustus 2009.*

Nieuws uit de Sangha

* De belangrijkste gebeurtenis die onze sangha tijdens het afgelopen kwartaal heeft getroffen, is wel dat **Alena Wenes** (foto) op maandag 29 juni 2009 naar het Reine Land is overgestoken. We mochten haar sinds vele jaren als actief lid kennen. Wij bieden de familie ons medeleven aan.

* We genoten van de mooie **O-Bon-viering** op zondag 16 augustus, van de hartige hap in de tuin en van het unieke Cello-solo-concert verzorgd door Armin Lohbeck, lid van onze Duitse collega-sangha.

* Op 4 juli traden Tony en Brit in het **huwelijk**.

* De stad Antwerpen verplicht ons binnenkort te beantwoorden aan een hele reeks richtlijnen die zijn opgenomen in de brochure *Tips voor een **brandveilige** levensbeschouwelijke infrastructuur*. We staan voor een reeks belangrijke ingrepen en relatief zware financiële inspanningen, zoals vervanging van de verouderde aardgasinstallatie (inclusief kachels), noodverlichting, brandblusapparaten, ... Maar, we hebben er vertrouwen in dat we stap voor stap ons tempelgebouw - dank zij de bijdragen van onze leden - opnieuw in orde krijgen.

* Ons **straatfeest** op zaterdag 29 augustus 2009 was een waar succes: we konden samen met 58 deelnemers aan het gevarieerde quiche buffet aanzitten en kennismaken met nog een 25-tal extra burens die *zo maar* voor een babbel mee kwamen vieren.

* Je inschrijving voor een van onze **cursussen** van het najaar is welkom. In het kader van ons 32ste werkjaar (Boeddha, mijn Buur) bieden we nog volgende topics aan:

<i>nr</i>	<i>startdatum</i>	<i>titel</i>	<i>lesgever</i>
7	19/09/2009	Introductie Boeddhisme	Luc Van de Wal
8	17/10/2009	Pad van Theravada-monnik	Paul Van hooydonck
9	31/10/2009	Reine Land Boeddhisme	Fons Martens
10	21/11/2009	Shōshinge	Fons Martens
11	05/12/2009	Raadgevingen Boeddha	Katrien Haemers

* Fons legde eind augustus een **blitzbezoekje aan Japan** af en kon de banden aanhalen met het team van het HIC (Hongwanji International Center) en van de IABC (International Association of Buddhist Culture). We bespraken bovendien een tweetal belangrijke dossiertjes: de eerstvolgende tokudo-opleiding voor niet-Japanners en de 16de European Shin Conference in Roemenië. Meer details vind je in volgende Ekō-nummers.

* Op vrijdag 11 september hebben we nogmaals een **kekkonshiki** (trouwceremonie): Helga Debrouwere en George Ackermans. Op zaterdag 12 september nemen we de hele dag deel aan het cultureel evenement **Berchem Bruist** op de Victor Jacobslei.

* We plannen (*onder voorbehoud*) op zaterdag 31 oktober een **Bijzondere Algemene Vergadering** van onze **vzw Centrum voor Shin-Boeddhisme** i.v.m. nieuwe statuten - aansluitend bij de eerste sessie (van drie) van de cursus Reine Land Boeddhisme.

* Op zondag 15 november herdenken we Shinran Shōnins overlijden, **Hō-on-kō** (vroeger dan voorheen dus...), en op zondag 6 december Boeddha's Verlichting, **Jōdō-E** of Bodhi-dag. Deze feestelijke diensten zijn heel wat uitgebreider dan onze wekelijkse diensten.

Tijdens Jōdō-E voorzien we ook de mogelijkheid tot het nemen van de Drievoudige Toevlucht (**kieshiki**). Kandidaat? Een seintje volstaat...

Rooster der bijeenkomsten

- di 15/09 19.30 u. Amidakyo
za 19/09 10.00 u. *cursus* **Introductie Boeddhisme - 1/3**
za 19/09 12.30 u. hapje voor deelnemers
za 19/09 14.00 u. **Ō-Higan** - Herfstdevotieperiode (21-25/09) ook Pāramitā-feest genoemd – Shoshinge
- di 22/09 19.30 u. Junirai
za 26/09 10.00 u. *cursus* **Introductie Boeddhisme - 2/3**
di 29/09 19.30 u. Sambutsuge
za 03/10 10.00 u. *cursus* **Introductie Boeddhisme - 3/3**
di 06/10 19.30 u. Juseige
di 13/10 19.30 u. Amidakyo
za 17/10 10.00 u. *cursus* **Theravada Boeddhisme**
zo 18/10 10.00 u. **Circa (Masereelfonds)** op De Coninckplein
di 20/10 19.30 u. Junirai
di 27/10 19.30 u. Sambutsuge
za 31/10 10.00 u. *cursus* **Reine Land Boeddhisme - 1/3**
za 31/10 12.30 u. hapje voor deelnemers
za 31/10 14.00 u. Centrum voor Shin-Boeddhisme vzw : **Bijzondere Algemene Vergadering (onder voorbehoud)**
- di 03/11 19.30 u. Juseige
za 07/11 10.00 u. *cursus* **Reine Land Boeddhisme - 2/3**
di 10/11 19.30 u. Amidakyo
za 14/11 10.00 u. *cursus* **Reine Land Boeddhisme - 3/3**
zo 15/11 10.00 u. **Hō-on-kō** - 'Feest van dankbaarheid' voor Shinran Shōnin (+ 16/01/1262) – Shoshinge
- di 17/11 19.30 u. Junirai
za 21/11 12.30 u. hapje voor deelnemers
za 21/11 14.00 u. **studiebijeenkomst 10** voor sangha: **Shoshinge**
di 24/11 19.30 u. Sambutsuge
vr 27/11 14.00 u. EuroShinshu HerbstSeminar Ekō Verein, Düsseldorf
di 01/12 19.30 u. Juseige
za 05/12 10.00 u. *cursus* **Raadgevingen van de Boeddha in ons dagelijks leven - 1/2**
zo 06/12 10.00 u. **Jōdō-E - Bodhi-dag** & mogelijkheid tot nemen van **Drievoudige Toevlucht (kieshiki)** – Shoshinge
zo 06/12 14.00 u. sangha-meeting annex **werkvergadering 15**

Naast de wekelijkse diensten op dinsdagavond om 19.30 uur, bent u in principe eveneens iedere zaterdag welkom tussen 13 en 18 uur.

Tempel van het Licht van Mededogen
Centrum voor Shin-Boeddhisme vzw

JIKŌJI
慈光寺

Pretoriastraat 68 - B-2600 Antwerpen (Belgium)
tel. +32 (0)475 62 78 36
www.jikoji.com ✻ info@jikoji.com

Werken mee aan dit nummer
Armin Lohbeck, Camille Taeymans,
Cyriel Bücheler, Jeanne Beyers, Jinsen Pinnoo,
Marc Horemans, Martine Strubbe

Verantwoordelijk uitgever
Rev. Daijō Fons Martens
tel. +32 (0)475 62 78 36 ✻ info@jikoji.com

*Overname toegelaten mits bronvermelding en
bewijsexemplaar - ISSN 1370-0243*

Drukkerij Copymatic - 2600 Berchem

